

Program för IPS Höstkursveckor 2019

Vecka 46			Vecka 47			
	COWI, Göteborg	Bruksgården, Domsjö		ÅF, Göteborg	Sundsvall	Bruksgården, Domsjö
Mån 11/11	Introduktion till processäkerhet		Mån 18/11	Risikanalysmetoder (Dag 1)		
Tis 12/11	Arbetsstillstånd och säker avställning		Tis 19/11	Risikanalysmetoder (Dag 2)	Statisk elektricitet	
Ons 13/11	Mänskliga faktorn i processindustrin	SIL i praktiken- Introduktion och SIL-bestämning	Ons 20/11	Barriärvård och barriärtänkande	Damm- explosioner	
Tors 14/11	Brand och explosion i vätskor och gaser	Skademekanismer- (flyttad till 21/11)	Tors 21/11	SIL i praktiken- Introduktion och SIL- bestämning		Skademekanismer
Fre 15/11	Utredning av tillbud och olyckor		Fre 22/11	SIL i praktiken- Realisering och drift av säkerhetskritisk instrumentering		

Detaljerat program för respektive kurs finns nedan, i bokstavsordning.

Anmälningar

Deltagande är kostnadsfritt för anställda i IPS medlemsföretag. Icke medlemmar får delta i mån av plats. Kostnaden är då 3 500 kr/dag.

Anmälan görs via IPS hemsida (www.ips.se), **senast måndag 28 oktober** för kurserna 11-15 november, och **senast måndag 4 november** för kurserna 18-22 november.

Antalet deltagare är begränsat till 25 på varje kurs. Vi tillämpar ett prioriteringssystem så att de tre först anmälda från varje medlemsföretag har företräde.

Om fler har anmält sig från samma företag gäller först till kvarn i mån av plats. De som inte får plats sätts på reservlista. Kontaktpersoner har rätt att prioritera bland sina deltagare.

Kopia på anmälan mejlas omedelbart till alla som anmäler sig och företagets kontaktperson. **Definitivt besked meddelas ca 2 veckor innan kursstart.**

Om antalet anmälningar till en kurs skulle bli lägre än 10 kommer den antagligen att ställas in.

Avanmälningar skickas till anmalanips@demogroup.se. Om du avanmäler senast dagen *efter* att du fått bekräftelse utgår ingen avgift, **därefter är anmälan bindande**. Om du därefter **inte** utnyttjar din plats så tar vi ut en avgift om 1 000 kr.

Kan någon annan gå i ditt ställe, och du meddelar oss detta, tar vi inte ut någon avgift. Blir du **akut sjuk** så att du inte kan delta, kan du befrias från avgiften om du meddelar orsaken till anmalanips@demogroup.se så snart du kan.

Tiderna i bifogade kursbeskrivningar är preliminära. Exakta tider samt adress och/eller vägbeskrivning till kurslokalerna mejlas till deltagarna i god tid innan kurserna.

Arbetstillstånd och säker avställning

Lärare

Jan Nählinder, Process Safety Group Sweden AB

Program

- 08:15   Introduktion (Mål, syfte, deltagare, erfarenheter, mm.)
- 08:30   Exempel på olyckor och faror vid olika typer av arbeten (ingrepp i trycksatta system, heta arbeten, slutna utrymmen, brandfarlig vara etc)
- 10:00   Rutiner för arbetstillstånd (lagkrav, process, ansvar, roller, system etc)
- 11:00   Metodik för säker avställning ("Bryt och lås", "Lock Out, Tag Out, Try Out" etc)
- 12:00   Lunch
- 13.00   Gasmätning (När behöver vi mäta och vad behöver vi tänka på)
- 14.00   Praktiska exempel, Grupparbeten och diskussioner (Arbetstillstånd och Säker avställning i praktiken)
- 16.00   Kunskapstest och avslutande diskussion
- 16.30   Avslut

Pauser läggs in på fm och em för kaffe samt kortare bensträckare vid behov.

Bra att ha med:

Anteckningsmateriel

Kurslitteratur (utdelas):

IPS handledning: Arbetstillstånd och säker avställning, 2019

Kunskapsprov

Gemensam genomgång av prov i slutet av kursen. Deltagande ger kursintyg.

Barriärtänkande och barriärvård

Lärare

Ivan Mares, ProSa Process Safety Consulting

Program

- 08:15 Inledning, presentation
- 08:30 Definitioner, riskanalys, olika barriärtyper
Exempel på olyckor, p.g.a. bristande barriärvård
- 10:00 Aspekter på barriärvård:
Specifika barriärer: Tekniska barriärer - passiva, aktiva
Mänskliga barriärer (också sammansatta barriärer)
- 11:00 Mänskligt beteende och barriärer
- 12:00 Lunch
- 13:00 'Komplexa' organisatoriska barriärer, Management of change,
Nödlägeshantering m.m.
- 15:00 Barriärvård i ledningssystem.
- 15:30 "Examination"- Buncefieldincidenten
- 17:00 Avslutning

Flera exempel från industrin flätas in i programmet

Bra att ha med:

Anteckningsmateriel

Kurslitteratur (utdelas):

IPS handledning: Barriärvård och barriärtänkand, 2015

Kunskapsprov

Gemensam genomgång av Buncefieldincidenten i slutet av kursen. Deltagande ger kursintyg.

Brand och explosion; gas och vätska

Lärare

Tomas Lackman, ÅF Infrastructure AB

Program

- 08:15 Inledning. Explosion, deflagration, detonation, explosionsgränser
- 09:00 Tändkällor, tändenergier, tändtemperaturer
- 10:00 Explosioner i slutna rum
- 11:00 Explosioner utomhus (gasmolnsexplosioner)
- 12:00 LUNCH
- 13:00 Verkanskriterier: Tryck, värme, splitter
- 14:00 Explosionsskydd, avlastning mm
- 15:00 Pölbränder, jetbrand, BLEVE
- 16:00 Frågor och svar, kunskapsprov
- 17:00 Avslutning

Pauser läggs in på fm och em för kaffe samt kortare bensträckare vid behov

Bra att ha med:

Anteckningsmateriel

Miniräknare

Kurslitteratur (utdelas):

IPS handledning: Brand och explosion; gas och vätska (2018)

Kunskapsprov

Gemensam genomgång av prov i slutet av kursen. Deltagande ger kursintyg.

Dammexplosioner

Lärare

Ken Nessvi, Process Safety Group

Program

- 08:15 Inledning. Vad krävs för en dammexplosion?
- 09:00 Förlopp och skadeverkningar
- 10:00 Viktiga säkerhetsdata
- 11:00 ATEX-klassning och krav på utrustning
- 12:00 LUNCH
- 13:00 Förhindra explosiv atmosfär
- 14:00 Eliminera tändkällor
- 15:00 Förhindra och begränsa skadeverkningarna
- 16:00 Frågor och svar, kunskapsprov
- 17:00 Avslutning

Pauser läggs in på fm och em för kaffe samt kortare bensträckare vid behov

Bra att ha med:

Anteckningsmateriel

Kurslitteratur (utdelas):

IPS handledning: Dammexplosioner, 2017

Kunskapsprov

Gemensam genomgång av prov i slutet av kursen. Deltagande ger kursintyg.

Introduktion till processäkerhet

Lärare

Mats Lindgren, IPS

Program

- 08:15 Inledning (Mål, syfte, deltagare, erfarenheter, mm.).
- 08:30 Exempel på olyckor (grupparbete)
- 10:00 Varför händer olyckor och hur kan vi förhindra dem?
- 10:30 Riskhantering (begreppet risk, riskacceptans, analysmetoder)
- 11:15 Grupparbete, enkelt exempel på riskanalys
- 12:00 LUNCH
- 12:45 Olyckors fysik och kemi (brand, explosion, utflöde, spridning, toxiska effekter)
- 13:30 Konstruktion av säkra processer (inbyggd säkerhet, mekanisk integritet, barriärer, skyddsavstånd m.m)
- 14:15 Grupparbete, exempel på säkerhetshöjande åtgärder
- 15:00 Mänskliga faktorn, organisatoriska och administrativa skyddsåtgärder, ledningssystem, säkerhetskultur
- 16:00 Kunskapstest. Repetition och sammanfattning.
- 16:30 Avslutning

Pauser läggs in på fm och em för kaffe samt kortare bensträckare vid behov.

Bra att ha med:

Anteckningsmateriel

Kurslitteratur (utdelas):

IPS handledning: Introduktion till processäkerhet, 2010

IPS handledning: Omtalade olyckor inom processindustrin, 2010

Kunskapsprov

Gemensam genomgång av prov i slutet av kursen. Deltagande ger kursintyg.

Mänskliga faktorn i processindustrin

Lärare

Anette Marelod, Cowi AB

Program

- 08:15 Inledning och grundläggande teori om human factors och MTO (människa, teknik, organisation)
- 10:30 Så funkar du! – Människans förmågor och begränsningar i säkerhetsarbetet
- 11:00 Anpassa människan eller tekniken? – identifiera: behov, krav och utformning
- 12:00 LUNCH
- 13:00 Fortsättning. Anpassa människan eller tekniken?
- 14:00 Utforma procedurer och instruktioner
- 15:00 Utreda olyckor ur ett MTO-perspektiv
- 15:30 Beteendebaserad säkerhet
- 16:30 Kunskapsprov
- 17:00 Avslutning

Pauser läggs in på fm och em för kaffe samt kortare bensträckare vid behov.

Bra att ha med:

Anteckningsmateriel

Kurslitteratur (utdelas):

IPS handledning: Mänskliga faktorn och dess roll i tillbud och olyckor, 2005

IPS handledning: Beteendebaserad säkerhet, mirakel eller manipulation? 2008

Kunskapsprov

Gemensam genomgång av prov i slutet av kursen. Deltagande ger kursintyg.

Risicanalysmetoder (2 dagar)

Lärare

Johan Ingvarson och Linda Berglund, Process Safety Group

Dag 1

09:00	Introduktion, presentation av deltagare etc
09:30	Risicanalysmetoder, tolerabel risk - översikt
12:00	LUNCH
13:00	Fördjupad metodik och övningar - Grovanalys, What-If, HAZOP
17:00	Avslutning

Dag 2

08:15	Återkoppling från Dag 1
08:30	Metodik och övningar – Barriäranalys, Olycksfjäril ("Bow-tie")
11:00	Planera, beställa och leda risicanalyser
12.00	LUNCH
13.00	Speciella tillämpningar, samt kvantitativa metoder
15.00	Summering, kunskapsprov
16.00	Avslutning

Pauser läggs in på fm och em för kaffe samt kortare bensträckare vid behov.

Lämpliga förkunskaper

IPS kurs "Introduktion till processäkerhet" (lärarledd eller webbutbildning)

Bra att ha med:

Anteckningsmateriel

Kurslitteratur (utdelas):

IPS Handledning för genomförande av risicanalyser inom processindustrin, 2018

IPS Handledning om riskkriterier, 2012

Kunskapsprov

Aktivt deltagande i övningar samt avslutande kontrollfrågor.

SIL i praktiken – Introduktion och SIL-bestämning

Lärare

Kenan Asenov, pidab

Program

08:15	Säkerhet och Funktionssäkerhet
08:45	IEC 61508 & IEC 61511
10:00	Säkerhetskritiska Instrumentfunktioner & System
11:15	Riskhantering & Riskanalys
12:00	LUNCH
13:00	forts. Riskhantering & Riskanalys
13:30	Riskreduktion & SIL-bestämning
14:45	Fallstudieövning, SIL bestämning
16:15	Kunskapsprov
17:00	Avslutning

Pauser läggs in på fm och em för kaffe samt kortare bensträckare vid behov.

Bra att ha med:

Anteckningsmateriel

Förkunskaper

Det krävs erfarenhet av riskanalyser och helst genomgången IPS-kurs "Riskanalys" samt praktisk erfarenhet av kemiska processer och styrsystem på processanläggningar för att du ska få ut tillräckligt av denna kurs. Det är också önskvärt att du gått kursen "Introduktion till processsäkerhet" (lärarledd eller IPS webb-utbildning).

Kurslitteratur (utdelas):

IPS handledning: SIL i praktiken: Introduktion och SIL-bestämning, 2016

IPS handledning: Skyddsbarriäranalys (LOPA) – Vägledning för val av numeriska data, 2016

Kunskapsprov

Gemensam genomgång av prov i slutet av kursen. Deltagande ger kursintyg.

SIL i praktiken – realisering och drift av säkerhetskritisk instrumentering

Lärare

Lars Axelsson, pidab

Program

08:15	Kravspecifikationen - SRS
09:00	Komponenter i säkerhetskritiska system
09:45	Hårdvaruarkitekturer och feltålighet
10:30	SIL-verifiering
12:00	LUNCH
13:00	Fallstudieövning: Grundkonstruktion
15:10	Detaljkonstruktion av givare och manöverdon
15:30	Mjukvarukonstruktion
15:50	Installation, validering och överlämning
16:10	Drift och underhåll
16:30	Kunskapsprov
17:00	Avslutning

Pauser läggs in på fm och em för kaffe samt kortare bensträckare vid behov.

Bra att ha med:

Anteckningsmateriel

Kurslitteratur (utdelas):

IPS handledning: SIL i praktiken, realisering och drift, 2016

Kunskapsprov

Gemensam genomgång av prov i slutet av kursen. Deltagande ger kursintyg.

Skademekanismer hos tryckbärande utrustning

Kursens syfte är att ge en introduktion till skademekanismer på metalliska material i tryckbärande utrustning i processindustrin, deras orsaker och förebyggande åtgärder.

Lärare

Bernt Åke Johansson, DEKRA

Program

08.15	Inledning och översikt
09.00	Erosion och kavitation Allmänkorrosion Miljöbetingad korrosion Biologisk korrosion Högtemperaturkorrosion Försprödning
12.00	Lunch
13.00	Utmattning Krypning
14.00	Praktiska övningar
16.00	Diskussion, kunskapsprov.
16.30	Avslutning

Pauser läggs in på fm och em för kaffe samt kortare bensträckare vid behov.

Bra att ha med:

Anteckningsmateriel

Kurslitteratur (utdelas):

IPS handledning: Introduktion till skademekanismer hos tryckbärande utrustning, 2014

Kunskapsprov

Gemensam genomgång av prov i slutet av kursen. Deltagande ger kursintyg.

Statisk elektricitet

Lärare

Owe Fredholm, IPS

Program

- 09.00 Uppladdning. Uppladdningsmekanismer. Varför uppstår statisk elektricitet?
- 09.45 Urladdning. Vilka olika urladdningar och urladdningsformer kan man få med statisk elektricitet.
- 10.15 Vilka energier har de olika urladdningarna och vilka antändningsrisker finns.
- 11.15 Generella åtgärder för att hindra att farliga urladdning uppstår
- personuppladdning
- ledande material
- 12.00 Lunch
- 13.00 Generella åtgärder för att hindra att farliga urladdningar uppstår
- oledande material
- 13.45 Speciella åtgärder för oledande material. Praktiska exempel.
- 15.30 Frågor, diskussion.
- 16.00 Avslutning

Pauser läggs in på fm och em för kaffe samt kortare bensträckare vid behov.

Bra att ha med:

Anteckningsmateriel

Kurslitteratur (utdelas):

IPS handledning: Statisk elektricitet, 2004

Kunskapsprov

Gemensam genomgång av prov i slutet av kursen. Deltagande ger kursintyg.

Utredning av tillbud och olyckor

Lärare

Blenda Weibull, Weibullkonsult AB

Program

- 08:15 Varför händer olyckor - olycksteorier
- 09:15 System för tillbuds- och olycksutredning
- 10:15 Samla fakta och organisera informationen
Övning: Intervjuteknik
- 11:45 LUNCH
- 12:30 Övning STEP
- 14:00 Ta reda på orsaker
Övning: orsaksträd
- 15:15 Utarbeta åtgärder
- 15:45 Utredda mänskligt felhandlande
- 16:00 Kunskapsprov
- 16:30 Avslutning

Pauser läggs in på fm och em för kaffe samt kortare bensträckare vid behov.

Bra att ha med:

Anteckningsmateriel

Kurslitteratur (utdelas):

IPS handledning: Utredda tillbud och olyckor i processindustrin, 2008

Kunskapsprov

Gemensam genomgång av prov i slutet av kursen. Deltagande ger kursintyg.